

Plan van aanpak
Pilot audiovisuele registratie (AVR) /
Innovatiewet Sv
Ketenbreed

Datum	24-08-2020
Status	goedgekeurd
Versie	1.0

Colofon

Afzendgegevens	Projectgroep pilot AVR Programmateam J&V: VIS (Vorbereiding Implementatie wetboek van Strafvoordering)
	Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 20301 2500 EH Den Haag www.rijksoverheid.nl/jenv
Projectnaam	Pilot Audiovisuele Registratie (AVR) Innovatiewet Sv
Auteurs	Projectgroep pilot AVR OM: - (...) - (...) Rechtspraak: - (...) Politie: - (...)

Inhoudsopgave

Colofon	1
1	Inleiding 3
1.1	Versie geschiedenis 3
1.2	Goedkeuring 3
2	Aanleiding 4
2.1	Doel van het document 4
2.2	De Innovatiewet Strafvordering 4
3	Projectkader 6
3.1	Doelstellingen pilot AVR 6
3.2	Scope en afbakening 7
3.3	IV aanpak 10
3.4	Samenhang met programma PDSK12
3.5	Risico's13
4	Organisatie 14
4.1	Opdrachtgeverschap 14
4.2	Landelijke projectorganisatie 14
4.3	Lokale projectorganisatie 15
4.4	AVR/IV werkgroep 15
4.5	RoI WODC 16
5	Aanpak 17
5.1	Vorbereidingsfase 17
5.2	Uitvoeringsfase 18
5.3	Afrondende fase 18
5.4	Evaluatie 19
6	Communicatie 22
7	Begroting pilot 22
	23

1 Inleiding

1.1 Versie geschiedenis

Versiedatum	Veranderingen
0.9, 10 juni 2021	Wijzigingen, tekstueel en inhoudelijk, met het oog op behandeling van het plan in de stuurgroep van 15 juni 2021
0.91 25 juni 2021	Wijzigingen n.a.v. stuurgroep van 15 juni 2021

1.2 Goedkeuring

Dit document is geldig indien goedgekeurd en ondertekend door de stuurgroep, die hiertoe is gemandateerd door het BKB+ :

Versie 1.0

Naam	Rol	Handtekening	Datum
(...)	Stuurgroeplid namens de politie		
(...)	Stuurgroeplid namens het OM		
(...)	Stuurgroeplid namens de Rechtspraak		

2 Aanleiding

2.1 Doel van het document

In dit document is op hoofdlijnen uitgewerkt hoe de pilot Audiovisuele Registratie Innovatiewet Strafvordering (verder in dit document pilot AVR) wordt voorbereid en uitgevoerd, wat de doelstellingen zijn en welke kosten ermee zijn gemoeid.

Dit document is opgesteld door een ketenbrede projectgroep, bestaande uit medewerkers van de organisaties die deelnemen aan de pilot, te weten de politie, het openbaar ministerie (OM) en Rechtspraak. Ook de Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) van het ministerie van Justitie en Veiligheid is betrokken. De projectgroep wordt voorgezeten door een lid van het programma Voorbereiding Implementatie wetboek van Strafvordering (VIS), eveneens van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

In de onderhavige pilot worden drie vernieuwingen getoetst, die nauw met elkaar samenhangen. Deze hebben betrekking op audiovisuele opnamen van verdachtenverhoren door opsporingsambtenaren, camerabeelden en opnamen van de terechtzitting. Om de samenhang te bewaken is ervoor gekozen één ketenplan van aanpak op te stellen. De belangrijkste elementen uit de onderliggende projectplannen (in wording) van de individuele deelnemende organisaties voor de drie afzonderlijke pilots zijn opgenomen in dit keten brede plan van aanpak. De detailinvulling vindt plaats in de projectplannen per pilot van de organisaties.

De juridische basis voor dit document wordt gevormd door:

- Het Wetsvoorstel Innovatiewet Strafvordering¹;
- Afspraken die de betrokken ketenpartners hebben gemaakt over de wijze waarop de pilot wordt voorbereid en georganiseerd.

2.2 De Innovatiewet Strafvordering

Het bestaande Wetboek van Strafvordering is bijna honderd jaar oud en is toe aan een modernisering. Sinds 2014 worden hiertoe voorbereidingen getroffen.

Organisaties werkzaam in de strafrechtspraktijk, in het bijzonder de politie en de Rechtspraak, hebben in hun advisering over de inhoud van het nieuwe Wetboek van Strafvordering aangegeven dat het nuttig zou zijn om onderdelen van het nieuwe Wetboek voor de inwerkingtreding in de praktijk te beproeven. Op deze wijze wordt gezien of die onderdelen slagen in hun streven naar verbetering, of de ontworpen regeling aanpassing behoeft en wat de uitvoeringsconsequenties zijn. Tevens wordt beoordeeld of er flankerend beleid nodig is om de nieuwe regeling doeltreffend te doen zijn. De resultaten van deze proeven worden meegenomen in de verdere voorbereiding van (de implementatie van) het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Om dit te realiseren is de Innovatiewet Strafvordering (Innovatiewet Sv) opgesteld.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 35 869, nr 2.

De Innovatiewet Sv stelt een aanvulling voor op het huidige Wetboek van Strafvordering. Deze maakt mogelijk dat in een aantal pilots ervaring wordt opgedaan met enkele voor de strafrechtspraktijk relevante onderwerpen. Deze onderwerpen zijn - met uitzondering van de uitbreiding van de bevoegdheden van de hulpofficier van justitie - in het nieuwe Wetboek van Strafvordering opgenomen.

Op basis van de Innovatiewet Sv zullen de volgende pilots plaatsvinden:

1. Prejudiciële procedure bij de Hoge Raad (Eerste afdeling, artikel 553 t/m 555);
2. Vastleggen en kennisnemen van gegevens na inbeslagneming (Tweede afdeling, artikel 556 t/m 558);
3. Opnamen van beeld, geluid of beeld en geluid als onderdeel van de verslaglegging (Derde afdeling, artikel 559 t/m 569).
4. Toekennen enkele extra bevoegdheden aan de hulpofficier van justitie (Vierde afdeling, artikel 570) en
5. Mediation na aanvang van het onderzoek op de terechtzitting (Vijfde afdeling, artikel 571 t/m 574)

3 Projectkader

3.1 Doelstellingen pilot AVR

Algemene doelstellingen

De Innovatiewet Sv noemt als algemene doelstellingen voor de pilots – en dus ook voor de pilot AVR – te onderzoeken of:

- De wettelijke regeling volstaat, zoals opgenomen in de Innovatiewet Sv;
- Bijstellingen of aanvullingen nodig zijn;
- Flankerende maatregelen nodig zijn en zo ja, welke, bijvoorbeeld in de zin van aanpassing van werkprocessen of aanvullende investeringen;
- Er financiële uitvoeringsconsequenties van de nieuwe bepaling zijn en wat deze zijn.

Specifieke doelstellingen

De specifieke doelstelling voor de pilot AVR is te beproeven of, als alternatief voor een volledig proces-verbaal, de verslaglegging kan bestaan uit een combinatie van opnamen (beeld en/of geluid) met een begeleidend verkort proces-verbaal, met behoud van de nodige waarborgen en op een voor de keten doelmatige wijze. De voorgestelde artikelen 559 tot en met 569 Sv, als aangegeven in de Innovatiewet Sv maken dit mogelijk.

De centrale onderzoeksvraag hierbij is: op welke wijze vormt een combinatie van opnamen met een begeleidend verkort proces-verbaal een adequaat alternatief voor een volledig proces-verbaal en kan het gebruikt worden als zelfstandig bewijsmiddel?

Relevante aspecten bij de voorbereidingen en/of evaluatie, zijn onder andere:

- Invloed op de kwaliteit van de verslaglegging:
 - Toegankelijkheid en volledigheid van de verslaglegging (ook als die deels uit alleen opnamen bestaat);
 - De bruikbaarheid daarvan voor het bewijs;
- De werklusteffecten door de strafrechtketen heen;
- Bezien juridische en praktische randvoorwaarden:
 - De authenticiteit en betrouwbaarheid van opnamen;
 - Het functioneren van opnamen (en van het begeleidende verkort proces-verbaal) als processtukken waarvan kennis kan worden genomen en die daartoe binnen de strafrechtketen langs elektronische weg (of anderszins) aan de procespartijen en de rechter ter beschikking moeten staan;
 - De privacy van betrokkenen is gewaarborgd.

Deze aspecten komen daarom terug in de randvoorwaarden voor de start van de pilot en bij de indicatoren die zijn opgesteld voor de evaluatie, zie paragraaf 5.4.

Uitgangspunten voor deze pilot zijn:

- Keten breed doeltreffend gebruik maken van opnamen van beeld en geluid;
- Behoud van waarborgen (privacy, waarheidsvinding, bruikbaarheid voor het bewijs, openbaarheid en controle op strafvorderlijk optreden).

3.2 Scope en afbakening

Juridische afbakening

Conform hetgeen in de wetsartikelen 559 tot en met 569 Sv in de Innovatiewet Sv is beschreven, wordt een beproeving gedaan met de wijze waarop de strafrechtenpartners de audiovisuele opname (in combinatie met een verkort proces verbaal) ter vervanging van een volledig schriftelijk proces-verbaal kunnen gebruiken als zelfstandig bewijsmiddel.

Dit betekent het veiligstellen van camerabeelden, het afnemen van verdachtenverhoren, de beoordeling van de dossierstukken door de officier van justitie, het samenstellen van het procesdossier onder leiding van de officier van justitie, de overdracht van het procesdossier, kennisname van het dossier, de berechting in eerste aanleg (waaronder het opnemen van de zitting en het ter sprake brengen van de opnamen van camerabeelden en verdachtenverhoren op de zitting) in hoger beroep en in cassatie, uitwerken van vonnis of arrest waar het betreft de opname als bewijsmiddel in de bewijsconstructie en tenslotte de publicatie van het vonnis of arrest.

Op verschillende momenten gedurende dit proces kan alsnog een volledig proces-verbaal van de audiovisuele opname aan de opsporingsambtenaar of aan de rechtbank worden gevraagd.

De termijn waarbinnen de afwijkingen op het huidige wetboek van strafvordering zijn toegestaan is in de Innovatiewet Sv vastgelegd: gedurende maximaal drie jaar vanaf de datum inwerkingtreding.

Type zaken Verdachtenverhoren en Camerabeelden

De ketenpartners hebben onderling afgestemd om in eerste instantie te focussen op overvallen op een pand, dat wil zeggen een winkel, bank- of kantoorgebouw, woning en/of bedrijf. Met deze afbakening:

- Is er een grotere kans op aanwezigheid van (bewakings)camerabeelden;
- Wordt zo min mogelijk afgeweken van het bestaande werkproces. Zo worden verdachten over het algemeen al audiovisueel gehoord;
- Volgt meestal een dagvaarding van de verdachte door het OM;
- Is de kans groter dat de zaak ook in hoger beroep en cassatie beproefd kan worden.

Met de keuze voor dit delict wordt tevens het aantal rechercheurs dat bij de pilot is betrokken, beperkt. Afhandeling vindt immers plaats op districtsniveau of in een (regionaal) overvallenteam, wat de opleiding van politiedeelnemers ten behoeve van de pilot en aansturing in de praktijk vergemakkelijkt.

Daarnaast worden deze zaken over het algemeen door de meervoudige kamer (MK) behandeld. Een enkel dossier wordt aangeboden aan de politierechter (PR). Mocht in de loop van de pilot blijken dat door deze afbakening onvoldoende zaken bij de politierechter terechtkomen, dan kan worden besloten om het type zaken uit te breiden. Dit past bij de beproeving, waarin met flexibiliteit en volgens een groei-model wordt gewerkt.

Hoeveelheid zaken Verdachtenverhoren en Camerabeelden

De politie levert dossiers bij het OM aan die camerabeelden bevatten en waarbij de verdachte(n) audio-visueel is (zijn) gehoord. Het streven is om per pilotlocatie 30 zaken de strafrechten te laten doorlopen, tot en met de rechtbank (eerste aanleg). In totaal gaat het dus om circa 60 zaken gedurende de pilotperiode van

twee jaar. Van die zaken gaat naar verwachting meer dan 50% in hoger beroep.

Er wordt gewerkt met een groeimodel: we starten met een beperkt aantal zaken. Daarna kan, in goed overleg tussen de lokale partners en de landelijke projectleiders, een uitbreiding van type zaken aan de orde zijn, zeker wanneer blijkt dat te weinig zaken worden beproefd. Het werken met een groeimodel heeft daarnaast de voorkeur omdat geautomatiseerde overdracht tussen de partners via multimedievoorzieningen bij de start van de pilot nog niet mogelijk is.

Het aantal zaken is van belang om de werklasteffecten voor de ketenorganisaties in kaart te kunnen brengen. Aan de hand van de gegevens uit de pilot moeten immers conclusies getrokken kunnen worden, ook voor andere zaken (extrapoleren van gegevens). Voor onderzoek naar de kwalitatieve gevolgen van wetgeving is het aantal zaken van minder belang.

Te beproeven varianten Verdachtenverhoren en Camerabeelden

De AVR-opname moet voldoen als processtuk dat in het procesdossier kan worden gevoegd en moet vergezeld gaan van een (verkort) proces verbaal. De voorschriften van het landelijk procesreglement en de wettelijke eisen zijn en blijven leidend. Op lokaal en landelijk niveau vindt afstemming in de keten plaats over de wijze waarop de dossierstukken op een voor alle ketenpartners juridisch correcte en werkbare manier worden overgedragen. De pilot is nadrukkelijk bedoeld om van te leren en gezamenlijk tot een passende werkwijze te komen. Dat betekent dat er verschillende varianten worden beproefd, al naar gelang de ervaringen van de medewerkers van de partners in de praktijk (gebruikers) en technische hulpmiddelen die beschikbaar komen.

Te beproeven varianten Opname van de zitting

De Rechtspraak beproeft in twee varianten (MK- en PR-zaken) of een audio(visuele) **opname van de zitting** (in combinatie met een verkort proces-verbaal) kan gelden als een vervanging van het volledig en schriftelijk proces-verbaal van de zitting. Omdat de op de zitting afgelegde verklaring van een verdachte, getuige of deskundige een wettig bewijsmiddel is, wordt ook beproefd of deze opname van de op zitting afgelegde verklaring, kan gelden als zelfstandig bewijsmiddel in een vonnis of arrest.

1. Variant PR-zaken

Om te onderzoeken of er ook mogelijkheden zijn met betrekking tot een doelmatige inzet van de audio(visuele) opname van de zitting in eenvoudige zaken die aan de politierechter worden voorgelegd, wordt deze variant in een ander arrondissement beproefd dan de opname van de Verdachtenverhoren en de Camerabeelden. De zitting van de politierechter wordt audio(visueel) opgenomen.

2. Variant MK-zaken

Gelet op de overeenkomsten in het juridische werkproces en de beoordeling van een audio(visuele) opname van de zitting met die van de camerabeelden en de opname van het verdachtenverhoor, wordt in deze variant aangesloten bij de twee arrondissementen die ook de pilot Verdachtenverhoor en Camerabeelden uitvoeren. De daar gekozen zaakstroom van de 'overvallen' brengt met zich dat deze zaken ter berechting worden aangebracht op een zitting van de meervoudige kamer. De zitting van de meervoudige kamer wordt audio(visueel) opgenomen.

Met deze variant zal, in het licht van het eerder genoemde groeimodel, eerst worden gestart nadat ervaringen in de PR-variant zijn opgedaan. Deze ervaringen geven voldoende aanleiding om de beproeving uit te breiden.

Eerste aanleg en hoger beroep

De nadruk in hoger beroep ligt op het gebruik van de opname van de zitting in eerste aanleg. Dat kan op een eerste moment aan de orde komen bij de behandeling van het hoger beroep tegen de beslissing van de rechtbank over de voorlopige hechtenis. In hoger beroep komt de beproeving aan de orde dat de voorzitter van het gerechtshof alsnog een volledig schriftelijk proces-verbaal van de zitting door de rechtbank laat opmaken.

In de Innovatiewet is niet voorzien in de mogelijkheid dat het hof volstaat met een opname van de zitting (in combinatie met een verkort proces-verbaal) in geval cassatie wordt ingesteld, gelet op de (on)mogelijkheden bij de procesvoering bij de Hoge Raad.

Deelnemende locaties

De beproevingen vinden, op kleine schaal, op drie locaties plaats:

Tabel 1 De pilotlocaties

	Politie enheid	Arron- dissement	Meervoudige kamer (MK)/politie-rechter (PR)	Rechtbank	Gerechtshof
Verdachten-verhoren en camerabeelden					
1	(...)	(...)	MK	(...)	(...)
2	n.t.b.	n.t.b.	MK	n.t.b.	n.t.b.
Opname van de zitting					
3	n.v.t.	n.v.t.	PR	Limburg	's- Hertogenbosch
		n.v.t.	MK	- (...) - n.t.b.	- (...) - n.t.b.

3.2.3 Buiten scope

De interne infrastructuur van de betrokken ketenorganisaties valt buiten scope, net als de realisatie van geautomatiseerde uitwisseling van multimedia-informatie door de gehele keten. Deze vormen immers onderdeel van interne verandertrajecten en verandertrajecten in de keten, te weten PDSK (Programma Digitalisering Strafrechtketen).

3.3

IV aanpak

Binnen scope vallen IV oplossingen die nodig zijn om de pilot te kunnen uitvoeren. Voor de realisatie hiervan wordt een traject gevolgd, dat is ingedeeld in drie fasen.

I. De Voorbereidingsfase

In deze fase worden de randvoorwaarden en waarborgen ingevuld om te kunnen starten met de pilot.

II. De startfase

De verwachting is dat de innovatiewet per 1-2-2022 in werking treedt.

III. De vervolgfase

De verwachting is dat er tijdens de pilotperiode nieuwe IV beschikbaar komen.

Fase II en III zijn onderdeel van de uitvoeringsfase van de pilot.

FASE I VOORBEREIDINGSFASE

Naar verwachting verloopt het transport tussen de partners bij de start van de pilot nog niet zoals beoogd, namelijk geautomatiseerd. In de voorbereidingen op de pilot vindt daarom nauw overleg plaats tussen de projectgroep, de IV werkgroep, juristen van de deelnemende organisaties en deelnemers van de pilotlocaties. Er worden tijdelijke werkwijzen en IV-ondersteunende middelen in de keten uitgedacht, die aan waarborgen moeten voldoen. Deze betreffen minimaal de thema's:

- 1) Privacy
- 2) Authenticiteit en integriteit
- 3) Overdracht van audiovisuele opnamen
- 4) Archivering

Als hierover geen afspraken mogelijk blijken of een passende IV-oplossing wordt gevonden, wordt voorafgaand aan de startdatum van de pilot door een van de partners en/of door de projectgroep om een besluit go/no go van de stuurgroep gevraagd.

Ad 1) Privacy

In het kader van de privacy van degenen die op camerabeelden te zien zijn, maken de partners afspraken over welke partner op welk moment verantwoordelijk is voor anonimiseren van multimedia bestanden door middel van blurren of spraakvervorming.

Ad 2) Authenticiteit en integriteit

Authenticiteit van het bewijs

Van bewijsmiddelen verwachten we dat eenduidig is wie, vanuit welke functie, de betreffende informatie heeft samengesteld. In de 'papier wereld' doen we dat door het plaatsen van een handtekening met de vermelding van onze functie en de datum waarop we dat doen. Op een dergelijke wijze verklaren we dat de betreffende persoon op het moment van dagtekening gerechtigd was om vanuit de genoemde functie te verklaren dat de betreffende informatie verwoord is zoals die is verwoord.

Er moeten afspraken worden gemaakt hoe hierin wordt voorzien als camerabeelden als zelfstandig bewijs worden gebruikt. Onderzocht moet worden of bijvoorbeeld een verifieerbare (elektronische) handtekening nodig is. Daarnaast dienen "kopieën" van de bestanden conform origineel en als ongewijzigd geborgd te zijn.

Integriteit van het bewijs

Van processtukken verwachten we dat deze 'integer' oftewel ongeschonden zijn. De informatie zoals die bedoeld is, kan dan ook in die vorm behandeld worden. De integriteit heeft geen oordeel over de informatie zelf (een verklaring kan vals zijn, een video een deep fake), maar wel dat de informatie ongewijzigd is gebleven. Hier mag bij de procespartijen geen twijfel over bestaan, ook niet tijdens de pilot. In de digitale wereld kan dit bijvoorbeeld worden geborgd door over de tekens die in een document zijn weergegeven een hash-berekening te maken.

Ad3) Overdracht van audiovisuele opnamen

In strafrechtketenverband zijn dit voorjaar (2021) standaarden afgesproken voor het gebruik van multimedia in de keten, zoals: Video wordt aangeleverd in een MP4 bestand. Het betreft standaarden die op een reguliere werkplek afspeelbaar zijn. Ten behoeve van de pilot moet een werkwijze worden afgesproken voor de overdracht van multimediatekstbestanden. Het betreft afspraken over standaarden hoe verschillende informatiedragers 'bijeengehouden' kunnen worden en hoe het transport praktisch gezien plaatsvindt.

Technisch zijn hier een aantal mogelijkheden voor (een digitale index, video in pdf plakken), maar er kunnen ook (tijdelijke) procedurele afspraken worden gemaakt. In het begeleidende verkort proces-verbaal dient dan eenduidig verwezen te worden naar het bijgeleverde materiaal. Deze tijdelijke werkwijze betreft nog geen definitieve oplossing voor samenhangende ondersteuning voor het gehele proces.

Ten aanzien van de overdracht van de bestanden van politie naar OM en vervolgens naar de rechtspraak zijn de volgende tijdelijke oplossingen mogelijk:

- Bestanden opslaan op een gegevensdrager en vervolgens overdragen aan de volgende partner;
- Bestanden overdragen via de beveiligde Bestandenbox, waar alleen geautoriseerde personen toegang toe hebben.

De overdracht moet in beide gevallen worden vastgelegd door de verstrekende organisatie.

Tijdens het bepalen van de werkwijze in de keten en de bijbehorende IV-ondersteuning wordt meegewogen dat wat de ene partij oplevert, voldoet aan de minimale kwaliteitseisen en eisen van werkbaarheid voor de andere partijen. Omdat de automatische transportfaciliteit van multimediatekstbestanden naar verdachte, slachtoffer en advocaat via het Advocatenportaal niet gerealiseerd zal zijn binnen de pilotperiode, wordt ook een proces voor de uitwisseling van de bestanden aan die partijen bepaald.

Ad 4) Archivering

Er worden afspraken gemaakt hoe deelnemende organisaties borgen dat de bestanden op de juiste wijze worden opgeslagen, geschoond onder eigen archiefregime en gearhiveerd.

FASE II START VAN DE PILOT

De gekozen IV oplossingen en ketenafspraken voldoen minimaal aan de waarborgen die zijn gesteld, zoals authenticiteit en integriteit. De start is daar dus van afhankelijk. Er wordt zoveel mogelijk conform standaarden gewerkt die in de keten zijn vastgesteld in het OGB van PDSK van februari 2021.

We beproeven in deze fase wat is uitgedacht en goedgekeurd in de voorbereidingsfase.

FASE III DE VERVOLGFASE

De IV-werkgroep volgt de planning van de lopende IV trajecten die buiten scope vallen. Zodra de planning en de werkzaamheden in die trajecten concreter worden, adviseert de IV-werkgroep de projectgroep over de nieuwe functionaliteit(en). Aangezien dergelijke wijzigingen meestal aanpassingen van werkprocessen met zich mee brengen en/of nieuwe juridische vraagstukken opleveren, wordt in de voorbereidingen van het beproeven van nieuwe functionaliteiten nauw samengewerkt tussen de IV werkgroep en de projectgroep, net als in de voorbereidende fase.

3.4 Samenhang met programma PDSK

De programma's binnen PDSK waaraan momenteel wordt gewerkt, richten zich in eerste instantie op de dossiers van de Veel Voorkomende Criminaliteit (VVC-zaken). Deze dossiers hebben mogelijk een andere IV- en beveiligingsbehoefte dan de complexe zaken waar de AVR-pilot zich op richt, maar de verwachting is dat beide voorzieningen in de basis weinig van elkaar verschillen.

In ketenverband wordt onder andere aan de volgende functionaliteiten gewerkt:

- De E-Handtekening. Deze zet waarmerken op multimediatekstbestanden en ondersteunt het valideren van de gezette waarmerken via de voorziening GAAV. Of deze in de voorbereidende fase van de pilot wordt gerealiseerd of dat voor een (tijdelijke) andere oplossing wordt gekozen, wordt nog bepaald. De Universiteit Twente doet momenteel onderzoek naar de certificering van de digitale handtekening voor pdf-documenten, die onderdeel uitmaken van het digitale procesdossier. Het programma PDSK bereidt een opdrachtformulering voor om een vergelijkbaar onderzoek te laten uitvoeren naar de certificering van een multimediatekstbestand.
- E-Index. Deze levert de koppeling tussen het dossier en het multimediaal materiaal. Vooralsnog lijkt voorlopig geen centrale E-Index noodzakelijk te zijn, gezien het vooralsnog geringe aantal zaken die het betreft. Het programma Ketenvoorzieningen ondersteunt bij het opstellen van de standaarden die gehanteerd moeten worden om uitwisseling tussen partners mogelijk te maken. Mogelijk wordt tijdens de pilot al gebruik gemaakt van een centrale E-Index.
- De E-Koppeling. Deze is nodig voor het overdragen van bestanden tussen partners. De uitwerking en realisatie daarvan staat nu gepland per ketenpartner. Van belang is om deze plannen in samenhang te bezien en te blijven afstemmen.
- Speech-to-text. De Rechtspraak werkt aan een Speech-to-text voorziening als het gaat om de opname van de zitting. Deze gaan zij inzetten bij de opname van de zitting. Deze IV ondersteuning zien zij als noodzakelijk hulpmiddel tijdens de opname van de zitting.
- Daarnaast blijkt de digitale versie van de Summ-IT dossiers, zoals die op dit moment is ontwikkeld, in de systemen van de Rechtspraak nog niet naar behoren te werken. Daarvoor wordt naar een oplossing gezocht.

De pilot is niet van deze functionaliteiten afhankelijk, als (tijdig) 'omwegen' worden bedacht die minimaal voldoen aan de waarborgen.

3.5 Risico's

	Omschrijving risico	Impact	Kans	Beheersmaatregel
1	Er zijn in de voorbereidende fase geen IV voorzieningen beschikbaar waarmee aan de waarborgen voor start van de pilot wordt voldaan.	groot	groot	Tijdig in beeld brengen en vervolgens realiseren van wat benodigd is. Wanneer niet tijdig beschikbaar, heeft dit gevolgen voor de start van de pilot.
2	Deelnemers zijn teleurgesteld dat (in de eerste fase van de pilot) de IV voorzieningen nog niet optimaal zijn.	groot	middel	Afstemmen met de gebruikers in de voorbereidingsfase, goede communicatie over tijdelijke oplossingen en over de planning van de te realiseren voorzieningen.
4	Er zijn onvoldoende financiële middelen beschikbaar om de pilot voor te bereiden en uit te voeren	middel	middel	Uitputting budget monitoren.
5	Tijdens de uitvoeringsfase blijkt dat de opname niet als processtuk kan worden gebruikt (wordt juridisch gezien niet geaccepteerd in de praktijk).	middel	middel	Tijdens de pilot kan men teruggrijpen op een volledig uitgewerkt proces-verbaal. Mocht er geen passende IV oplossing in beeld zijn, dan heeft dit gevolgen voor de voortgang van de pilot. In het uiterste geval zet de stuurgroep de pilot 'on hold'.

4 Organisatie

4.1 Opdrachtgeverschap

Het Bestuurlijk ketenberaad uitgebreid (BKB+) is formeel opdrachtgever voor de pilots. Omdat het BKB+ slechts enkele malen per jaar bijeenkomt en op hoofdlijnen zal sturen is het Projectleidersoverleg (PLO) gemandateerd opdrachtgever. Alle betrokken organisaties zijn in het PLO vertegenwoordigd door middel van een afgevaardigde die in de eigen organisatie belast is met de (voorbereiding van de) implementatie van het nieuwe Wetboek van Strafvordering.

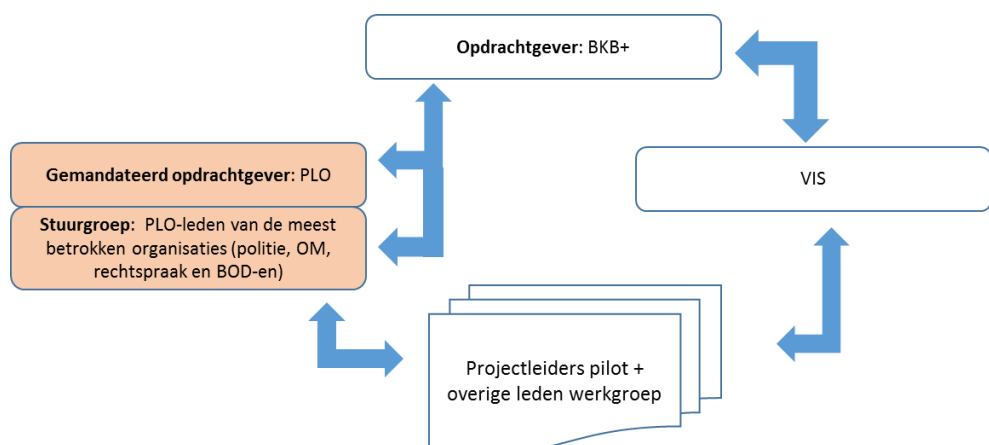
Het Projectleidersoverleg geeft invulling aan de rol van gemandateerd opdrachtgever door middel van een aparte stuurgroep voor de pilots waarin de PLO-leden van de meest betrokken organisaties (politie, OM, Rechtspraak en Bijzondere Opsporingsdiensten (BOD) zijn vertegenwoordigd. Het programmateam VIS ondersteunt ook deze stuurgroep.

Het BKB+ heeft een portefeuillehouder aangewezen voor de pilots, die het PLO met raad en daad zal bijstaan in zijn rol van gemandateerd opdrachtgever.

4.2 Landelijke projectorganisatie

Bij de pilot AVR zijn de politie, het OM en de Rechtspraak betrokken. De organisaties hebben een (landelijke) projectorganisatie ingericht voor de voorbereiding en uitvoering van de pilot. De landelijke projectleiders vertegenwoordigen hun eigen organisatie, zijn in faciliterende zin verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de pilots, de afstemming tussen de betrokken organisaties, de interne afstemming in hun eigen organisatie, de communicatie met stakeholders en het treffen van randvoorwaarden voor het uitvoeren van de pilot.

Periodiek wordt in een landelijke projectgroep afgestemd. De projectgroep bestaat uit de drie landelijke projectleiders, onder voorzitterschap van VIS. De Nederlandse Orde van Advocaten is op afstand betrokken. De groep bespreekt de voortgang van de (voorbereiding van de) pilot en draagt zorg voor gezamenlijke rapportage aan de gemandateerd opdrachtgever, het PLO. Zo nodig zal bij afwijkingen op dit plan tussentijds aan de gemandateerd opdrachtgever worden gerapporteerd.

4.3 Lokale projectorganisatie

Er wordt een lokale projectorganisatie ingericht. Deze organisatie is verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitvoering van de pilot, monitoren lokale voortgang en het bijhouden van de gegevens ten behoeve van de evaluatie. Een teamlid (of teamleden in geval de ketenorganisaties kiezen voor een team per organisatie) fungeert als voorzitter in overleg met de andere teamleden. Overleggen worden genotuleerd, en besluiten & actiepunten worden vastgelegd. De lokale voortgang wordt periodiek gerapporteerd aan het landelijk project. De landelijke projectleiders faciliteren o.a. in ondersteunende middelen, het creëren en handhaven van randvoorwaarden, monitoren de landelijke voortgang en zijn eindverantwoordelijk voor het hele project.

De lokale projectorganisaties zorgen ieder voor een plan van aanpak, waarin minimaal de planning (waaronder mijlpalen), wijze van monitoring/ afstemming en communicatie-aanpak staat beschreven. De landelijke projectleiders leveren een format voor de lokale monitoring.

Politie

Het lokale projectteam binnen de politie bestaat minimaal uit de volgende deelnemers (nader te bepalen welke personen deze rollen/functies invullen):

- Lokale projectleider/coördinator (vanuit het team zelf of vanuit de afdeling Politieprofessie van de Staf van de eenheid) – verantwoordelijk voor opdrachtborging binnen de eigen eenheid, coördinatie, communicatie en afstemming binnen de eenheid, met de lokale projectleiders van OM en RvdR en de landelijke projectleider;
- Teamchef die het bij de pilot betrokken personeel levert/aanstuurt;
- Minimaal één inhoudsdeskundige die de (lokale) processen uit de praktijk goed kent.

OM

Het lokale projectteam binnen het OM bestaat uit de volgende deelnemers (nader te bepalen welke personen deze rollen/functies invullen):

- Lokale projectleider/coördinator (verantwoordelijk voor de projectorganisatie - coördinatie, afstemming, communicatie, zowel intern als met het landelijk project en de betrokken ketenorganisaties-)
- (recherche) officier
- Medewerker van de administratie/ coördinator of hoofd (MK) administratie

Rechtspraak

De Rechtspraak richt ook een lokale projectorganisatie in. Per pilotlocatie worden een projectleider/coördinator en inhoudsdeskundigen aangesteld.

Lokaal vindt tussen de betrokken ketenorganisaties afstemming plaats. Ook de advocatuur sluit hierbij aan, in afstemming met de NOVA.

4.4 AVR/IV werkgroep

Vanwege de nauwe relatie met de ontwikkelingen op het gebied van de informatievoorziening in de keten heeft de projectgroep een aparte IV werkgroep in het leven geroepen, die bestaat uit IV-experts van de betrokken partners en vertegenwoordigers van team VIS. Deze IV-werkgroep adviseert de projectgroep over de planning en de samenhang met de IV ontwikkelingen in de keten en de noodzakelijke aanpassingen aan die ontwikkelingen.

4.5 Rol WODC

Het WODC heeft de opdracht gekregen om de pilots te evalueren. De evaluatierapportage levert de inzichten als genoemd onder de algemene en specifieke doelstellingen. Op basis van deze inzichten kunnen betrokken organisaties een keuze maken over de wenselijkheid van voortzetting – eventueel op aangepaste wijze in praktische, beleidsmatige of wet- en of regelgevende zin – voor de AVR.

Het evaluatieonderzoek vindt gedurende de looptijd van de pilots plaats. Ter voorbereiding op de evaluatie is door het WODC opdracht gegeven aan Andersson Elffers Felix (AEF) om samen met de deelnemende organisaties de indicatoren uit te werken. AEF voert ook de nulmeting uit. De indicatoren zijn in paragraaf 5.4 verwerkt.

5 Aanpak

In dit hoofdstuk wordt de fasering, de resultaten en de planning beschreven die door de landelijke projectorganisatie is opgesteld. Dit is op hoofdlijnen beschreven en in de lokale projectplannen zal een gedetailleerde uitwerking komen.

De pilot heeft, conform de Innovatiewet Strafvordering, een looptijd van maximaal 2 jaar en start naar verwachting in februari 2022. Gedurende de looptijd van de pilot doet het WODC evaluatieonderzoek.

Planning van de Innovatiewet Sv

Q2 2020 Innovatiewet Sv naar Raad van State voor advies

Q4 2020/Q1 2021 Advies Raad van State ontvangen en verwerken

Q2 2021 Plan van aanpak per pilot gereed

Q4 2021 Innovatiewet Sv aangenomen door 2e en 1e Kamer

Planning van de pilot

Ten behoeve van de pilot onderkennen we de volgende fases:

Fase	Periode
Vorbereiding	2020 en 2021
Uitvoering	2022 en 2023
Afronding	Q3/Q4 2023
Evaluatie	Gedurende hele loop tijd pilot

5.1 Voorbereidingsfase

De voorbereidingsfase is in 2020 gestart en loopt door tot de start van de pilot. In deze fase vinden de volgende onderwerpen/activiteiten plaats:

Onderwerpen	Toelichting	Planning 2021
Werkprocessen	<ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken van de vernieuwde operationele werkprocessen per organisatie - Uitwerken van het nieuwe ketenbrede proces per pilot <ul style="list-style-type: none"> o organiseren ketenbrede sessie 	Q2-3
IV/ICT	<ul style="list-style-type: none"> - In kaart brengen van voor pilot benodigde IV/ICT voorzieningen (wat technisch kan, wat nog niet kan maar wel belegd is, wat nog niet kan en ontwikkeld/belegd moet worden) - Zorgen dat er IV/ICT oplossingen zijn die nodig zijn om tijdens de pilot te kunnen werken 	Q1-2 Q3-4
Juridische verkenning	<ul style="list-style-type: none"> - Uitzoeken wat juridisch nodig is om een audiovisuele opname als processtuk keten breed te kunnen gebruiken en daartoe: 	Q2-3

	<ul style="list-style-type: none"> o Organiseren van bijeenkomsten over de bewijsrechtelijke + rechtsfilosofische kant van opnames 	
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden van de evaluatie. Afstemming met WODC over opzet van de evaluatie van de pilots en wat daarvoor nodig is (formulering onderzoeksvragen, wijze van monitoring en verdeling van werkzaamheden/ verantwoordelijkheden) - In samenspraak met de deelnemende partijen vaststellen van indicatoren - Uitvoeren nulmeting door AEF 	<p>Q1</p> <p>Q2</p> <p>Q2-3</p>
Lokale projectorganisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Locaties voor pilots - Inrichten lokale keten brede projectorganisatie 	Q2-3
Personeel	<ul style="list-style-type: none"> - Capaciteitsinzet voor lokale projectorganisatie en privacy-analyse 	Q2-3
Privacy	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiding van de Data Protection Impact Assessment (DPIA) per organisatie 	Q3
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> - Opzetten van interne en externe communicatieplannen 	Q2-3

5.2 Uitvoeringsfase

De uitvoeringsfase is de gehele fase van begin tot eind van de pilot. Gedurende de twee jaar van de pilot vinden de volgende onderwerpen/activiteiten plaats:

Onderwerpen	Toelichting
Monitoring	Bij te houden gegevens en indicatoren conform notitie AEF
Begeleiding	Begeleiding van lokale projectorganisatie + realiseren randvoorwaarden voor uitvoering pilot + bijsturing op basis van evaluatie-momenten
IV	Periodiek bijwerken van AVR/IV plan in lijn met de beschikbaar komende toekomstbestendige multimedievoorzieningen in de keten en voorzieningen van ketenpartners, inclusief de wijze van overgang naar een nieuwe fase

Gedurende deze fase vindt ook de evaluatie van de pilot plaats.

5.3 Afrondende fase

Onderwerpen	Toelichting
Overdracht	<ul style="list-style-type: none"> - Overdrachts-documentatie - Afsluitende bijeenkomst - Communicatie
Werkprocessen	<ul style="list-style-type: none"> - Maatregelen om de werkwijze van de pilot al dan niet voort te zetten
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> - Eindevaluatie
Lokale projectorganisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Opheffing (lokale) projectorganisatie - Begroting

5.4 Evaluatie

Zoals eerder vermeld is Andersson Elffers Felix (AEF) in de voorbereidingsfase betrokken bij de formulering van de indicatoren ten behoeve van de evaluatie en de nog uit te voeren nulmeting. Op basis van de Memorie van Toelichting, de eigen analyse van AEF en input van de projectgroepleden zijn de volgende 'need to have' indicatoren in kaart gebracht:

Tabel: Bij te houden gegevens en indicatoren voor de pilot AVR Innovatiewet SV

Indicator	Operationalisering	Evaluatie	Bron
1. Toegevoegde waarde voor het strafproces	<p>Waardering van toegevoegde waarde van opnamen (en verkort PV) als bewijsmiddel:</p> <p>Bijdrage aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertrouwen in strafproces; • vertrouwen in juistheid verslaglegging; • kwaliteit bewijsmiddelen; • transparantie rondom proces verhoor; • transparantie rondom proces beoordeling wat op opnames te zien/horen is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot 	Op verzoek van projectgroep
2. Toegankelijkheid & volledigheid van de verslaglegging en opname	<p>Waardering van toegankelijkheid en volledigheid van de verslaglegging en opname door procespartijen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot • Registratie frequentie/aard technische problemen door lokale projectleiders • Registratie aantal keren dat (en situatie waarin en reden waarom) alsnog volledig PV wordt opgemaakt 	Memorie van Toelichting
3. Bruikbaarheid van verslaglegging en opnamen voor het bewijs	<ul style="list-style-type: none"> • Aandeel AVR-registraties dat direct gebruikt is in rechtelijke uitspraken • Aandeel AVR-registraties die alsnog OV vereisten en de reden daarvoor • Aandeel opnamen dat op zitting wordt afgespeeld en reden daarvoor • Waardering van bruikbaarheid verslaglegging en opnamen voor bewijs door procespartijen 	<ul style="list-style-type: none"> • Dossieronderzoek (analyse & duiding debatten ter terechtzitting & rechterlijke uitspraken) • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot • Registratie aantal opnamen • Registratie aantal, moment & reden waarom alsnog volledig PV wordt opgemaakt. 	Memorie van Toelichting
4. Functioneren van opnamen als processtukken waarvan (digitaal)	<ul style="list-style-type: none"> • Waardering van opnamen (en verslaglegging) als processtukken door procespartijen: 	<ul style="list-style-type: none"> • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot 	Memorie van Toelichting

kennis kan worden genomen	<ul style="list-style-type: none"> • praktische/technische hanteerbaarheid/problemen • efficiency van het proces 		
5. Authenticiteit & betrouwbaarheid opnamen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandeel opnamen waarvan authenticiteit/betrouwbaarheid wordt betwist • Oordeel over inrichting proces om authenticiteit & betrouwbaarheid te waarborgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Toets op inrichting processen (bijv. door onafhankelijke externe deskundige) • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot 	Memorie van Toelichting
6. Waarborgen privacy	<ul style="list-style-type: none"> • Aandeel opnamen waarin privacy betrokkenen niet gewaarborgd is (klachten over schending privacy) • Waardering proces 'blurring / stemvorming' 	<ul style="list-style-type: none"> • Vragenlijst betrokkenen voor terechtzitting • Aantekeningen griffiers • Evaluatiegesprekken na afloop pilot • Registratie opnamen waarin sprake is van klachten over schending privacy betrokkenen • Registratie aantal, momenten en redenen 'blurring'/stemvorming • Optie: controle processen door onafhankelijke (externe) deskundige 	Memorie van Toelichting
7. Doorlooptijd	<ul style="list-style-type: none"> • Tijd tussen keuze om alsnog volledig PV op te laten maken en moment dat volledig PV beschikbaar is • Tijd tussen start verhoor en vonnis in eerste aanleg • Doorlooptijd zitting (t.o.v. vergelijkbare zitting buiten pilot) • Totale doorlooptijd zaken 	<ul style="list-style-type: none"> • Registratie datum opdracht/bevel opmaken volledig PV • Registratie datum ontvangst volledig PV • Registratie datum opdracht/bevel blurren/stemvorming • Registratie datum beschikbaarstelling kopie met blurring/stemvorming • Registratie datum start verhoor /datum bekijken beelden • Registratie datum vonnis in eerste aanleg • Registratie doorlooptijd zitting • Registratie totale doorlooptijd zaak (pilot vs regulier) 	Op verzoek van projectgroep
8: Werklast-effecten	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdsbesteding proces pilot vs huidig proces (alle betrokken partijen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Registratie aantal (aandeel) opnamen waarbij in eerste instantie geen uitgebreid PV wordt opgemaakt (evt. meerdere opnamen per zaak) • Registratie lengte opname (minuten) per soort opname • Waar beschikbaar en van toepassing: gebruik maken van normtijden (m.n. huidig proces PV verhoor verdachte en PV 	Memorie van Toelichting

		bevindingen camerabeelden) <ul style="list-style-type: none"> • Waar normtijden n.v.t.: invullen tijdsbestedingsformulieren na elk processtap • Waar bijhouden tijdsbesteding onmogelijk: (Delphi-) werksessies met betrokken procespartijen 	
9. Kosten	<ul style="list-style-type: none"> • Kosten materieel (incidenteel vs structureel) die ontstaan door de uitvoering • Kosten personeel (beperkt) 	<ul style="list-style-type: none"> • Registratie kosten materieel door lokale projectleiders • Omrekening van fte in euro's, waar mogelijk 	SCOPAFIJTH i.o. met projectgroep

Bron: Andersson Elffers Felix (AEF), Pilots Innovatiewet Strafvordering: Oplegnotitie versie 10 juni 2021

Indicatoren 1, 7 en 9 zijn in overleg met de projectgroep toegevoegd omdat op deze punten positieve dan wel negatieve effecten per partner en/of in de hele keten worden verwacht. De verdere uitwerking van wijze waarop de indicatoren worden gemeten, vindt in samenwerking met de projectgroep bij de operationalisatie van de nulmeting plaats.

In Q2 en Q3 2021 voert AEF deze nulmeting uit, voorafgaand aan de start van de pilot. De uitkomsten worden gebruikt voor de voortgang tijdens de looptijd van de pilot en om de ambities doorlopend te ijken.

We verwachten dat gedurende de pilotperiode van twee jaar ruim 60 zaken worden behandeld. Veel input voor de evaluatie kan handmatig worden bijgehouden of achteraf in evaluatiegesprekken worden opgehaald. Hierover worden tevens werkafspraken met de pilotlocaties gemaakt vóór het begin van de pilot.

Uiteindelijk leveren de kwalitatieve en kwantitatieve uitkomsten van de pilots inzicht in hoeverre de bepalingen in de in te voeren Innovatiewet volstaan of aanpassing behoeven, welke aanvullende maatregelen genomen moeten worden, welke lessen uit de pilots getrokken kunnen worden en hoe deze lessen optimaal in het Wetboek van Strafvordering vormgegeven kunnen worden.

6 Communicatie

Het uitgangspunt is dat de ketenpartners zelf hun interne communicatie vormgeven. Goede en tijdige communicatie richting medewerkers is van belang om hen mee te nemen in de veranderingen die de pilot met zich meebrengt. Iedere aan de pilot deelnemende organisatie is verantwoordelijk voor de interne communicatie. Deze mag naar eigen inzicht worden verzorgd, mits passend binnen de afgesproken landelijke kaders.

De (interne en externe) communicatiestrategie wordt in afstemming met het programma VIS opgezet. Daarin worden de stakeholders benoemd en wordt per stakeholder bekeken hoe deze het beste kan worden meegenomen c.q. geïnformeerd.

7 Begroting pilot

De begroting voor deze pilot is weergegeven op de volgende pagina.

Politie AVR (Verhoor en Camarabeelden)					Bijdrage vanuit pilot budget
	voorbereiding	2022	2023	totaal	
Opleidingen					
Leveren HRO expertise door de dienst HRM (uren)	€ 3.920	€ 7.840	€ 3.920	€ 15.680	€ 15.680
Inkoop materiaal (leerinterventies)		€ 30.250	€ 30.250	€ 60.500	€ 60.500
Externe inhuur (tbv uitvoeren formele leerinterventies)	€ 14.848	€ 7.424		€ 22.272	€ 22.272
Inkoop diensten (tbv uitvoeren informele leerinterventies)		€ 12.100	€ 12.100	€ 24.200	€ 24.200
(leeropgave politiemedewerkers)		€ 29.760	€ 29.760	€ 59.520	0
				€ 182.172	€ 122.652
IV/ICT					
Leveren IV expertise van de dienst IM en dienst ICT (uren)	€ 216.468	€ 26.712	€ 14.112	€ 257.292	
Inkoop IV middelen	€ 4.000	€ 14.500	€ 16.000	€ 34.500	
Stelpost alternatieve oplossing ontsluiting AVR-gegevens		€ 150.000		€ 150.000	
Stelpost alternatieve oplossing verzending bestanden naar OM/ZM		€ 150.000	€ 75.000	€ 225.000	
				€ 666.792	€ 666.792
Projectmanagement					
Leveren projectmanagement-expertise	€ 98.532	€ 69.552	€ 69.552	€ 237.636	
Leveren communicatie-expertise	€ 3.220	€ 3.220	€ 3.220	€ 9.660	
Inkoop communicatie-middelen		€ 5.000	€ 5.000	€ 10.000	
Uitvoeren Privacy Impact analyse	??				
Uitvoeren dataverzameling voor evaluatie	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 30.000	
				€ 287.296	€ 287.296
Subtotaal Politie	€ 350.988	€ 486.598	€ 239.154	€ 1.136.260	€ 1.076.740
OM					
Landelijke coordinatie	€ 111.000	€ 61.000	€ 61.000	€ 233.000	
lokale coordinatie en uitvoering pilots	€ 22.000	€ 180.000	€ 180.000	€ 382.000	
IV/ICT aanpassingen					
analyse en coordinatie	€ 15.400	€ 46.100	€ 23.100	€ 84.600	
aanschaf afspeelapparatuur		€ 5.000		€ 5.000	
beveiligde USB sticks		€ 9.600		€ 9.600	
Communicatie	€ 5.700	€ 7.600	€ 7.600	€ 20.900	
Opleiding en instructie	€ 10.000		€ -	€ 10.000	
Subtotaal OM	€ 164.100	€ 309.300	€ 271.700	€ 745.100	€ 745.100
Rechtspraak					
	2021	2022	2023		
projectleiding	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 120.000	
IV					
Opleiding en instructie	€ 10.000			€ 10.000	
speech tot text	€ 400.000			€ 400.000	
bewerken videomateriaal	€ 80.000			€ 80.000	
publiceren uitspraken	€ 20.000			€ 20.000	
maken opnames tijdens zitting	€ 100.000			€ 100.000	
implementatie/ondersteuning	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 60.000	
projectmanagement IV	€ 80.000	€ 80.000	€ 40.000	€ 200.000	
Subtotaal Rechtspraak	€ 710.000	€ 140.000	€ 100.000	€ 990.000	€ 1.000.000
Programmamanagement alle pilots	€ 330.000	€ 330.000	€ 330.000	€ 990.000	0
totaal					€ 2.821.840